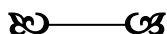

บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ*

THE ROLE OF MONKS IN PROMOTING THE MANAGEMENT OF SAVING
GROUPS FOR COMMUNITY WELFARE IN SISAKET PROVINCE

พระธงชัย ขนติธโร, พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ, พระสุธีวีรบัณฑิต (โชว์ ทสสนีโย),

พระครูอุทิศสารโสภณ (สำรวม วิสุทธสีโล)

Phra Thongchai Khantidharo, PhramahaKrisada Kittisobhano,
Phrasutivirabandit (Show Thatsaniyo) Phrakhruthidsarasophon, (Somruam Visuttasero)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: akkarawat.kit@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป กระบวนการและนำเสนอ
บทบาทของพระสงฆ์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิง
ลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ 10 รูป
หรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม
เฉพาะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการเก็บ
ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ
แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีการส่งเสริมเรื่องการจัดทำบัญชี
เอกสาร หลักฐานต่างๆ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ให้มีความชัดเจนชัดเจนเป็นปัจจุบัน
สามารถตรวจสอบได้ โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เข้ามาช่วยในการบริหารกลุ่ม
2. กระบวนการในการส่งเสริมกลุ่ม ได้แก่ มีการแสวงหาความร่วมมือในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออม
ทรัพย์ มีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อถือเป็นข้อปฏิบัติ มีการเลือกตั้ง
คณะกรรมการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ดำเนินกิจกรรมหรือการส่งเสริมการเรียนรู้
ประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเข้าในบทบาทให้การเรียนรู้และบทบาทส่งเสริมคุณธรรม
3. บทบาทของพระสงฆ์ ประกอบด้วย บทบาทด้านการตัดสินใจ การวางแผน การจัด
องค์การ การสื่อสาร การใช้อิทธิพลจูงใจ การประสานงาน และการประเมินผล

คำสำคัญ: บทบาทพระสงฆ์; การบริหารจัดการ; กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน

*Received July 25, 2021; Revised August 4, 2021; Accepted August 6, 2021

Abstract

Objectives of this research article were to analyze the general condition, process, and to present the development of the monks' roles. Methodology was the mixed methods; the qualitative research method collected data from 20 key informants by in-depth-interview and 10 participants in focus group discussion and analyzed data by content descriptive interpretation. The quantitative method collected data from 346 samples and analyzed data with frequency, percentiles, means and standard deviation.

The research findings were as follow; 1. The savings groups was promoted on accounting management, documents and evidence of the savings group to be clear, current and verifiable using new technology to help the management of the savings group. 2. The process of promoting the group was to seek coalition in the establishment of a saving group. There was a regulation, group rules to be regarded as a practice. There was an election of the Board of Directors of Truth Savings Group, conducting activities or promoting learning and also apply the principle of morality to the role of learning and the role of moral promotion. 3. The roles of the monks consisted of roles in decision-making, planning, organizing, communicating, using influence to persuade, coordination, and evaluation.

Keywords: Role of Monks; Management; Saving Groups for Community Welfare

บทนำ

จากสถานการณ์ปัญหาการพัฒนาชุมชนชนบทมีมาตั้งแต่ในอดีตคือ ผลของการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาที่มีบางส่วนของแนวทางการพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรผลิตพืชผลทางการเกษตรและสร้างผลกระทบแก่สังคมไทย ทำลายความเป็นชุมชนทั้งในชนบทและในเมืองให้ล่มสลาย อันเป็นมาจากแนวทางการพัฒนาอย่างขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเมืองกับการพัฒนาชนบท ทำให้ความเป็นชุมชนมีความอ่อนแอเนื่องจากผู้คนได้ละทิ้งที่ทำกินทางการเกษตร เข้ามาแสวงหารายได้ที่ดีขึ้นด้วยการเป็นแรงงานไร้ฝีมือในภาคอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ทำให้ชุมชนขาดพลังคนที่จะพัฒนา เป็นเหตุให้ชุมชนมีความอ่อนแอและอาจล่มสลายในที่สุดและความอ่อนแอของ

ชุมชนนี้เอง ทำให้การพัฒนาประเทศไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ควรจะเป็นและยังส่งผลกระทบที่ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไทยในชุมชนตกต่ำกว่าที่พึงจะเป็น ปัจจุบันนี้ความเป็นชุมชนในประเทศไทยกำลังตกอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ สาเหตุของชุมชนที่อ่อนแอ คือ (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทย์พงศ์, 2540)

1. ชุมชนสูญเสียความเป็นปึกแผ่น กล่าวคือ สมาชิกของชุมชนต่างคนต่างอยู่ มุ่งความอยู่รอดของตัวเองเป็นสำคัญ รวมทั้งมีการอพยพย้ายถิ่นเข้าเมืองเพื่อหางานทำ
2. ชุมชนต้องพึ่งพิงภายนอกสูง จนถูกปัจจัยภายนอกควบคุมการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนรูปแบบต่าง ๆ ทางสังคม เช่น การศึกษา การบริโภค ค่านิยม การรักษาพยาบาล ซึ่งชุมชนมีอำนาจในการต่อรองน้อย รวมทั้งมีข้อจำกัดในการเลือกและตัดสินใจ
3. ชุมชนไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ เช่น สภาพความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ปัญหาทางอาชีพ หนี้สิน ยาเสพติด ครอบครัวแตกแยก อาชญากรรม ตลอดจนคนชราและเด็กถูกทอดทิ้ง เป็นต้น
4. ชุมชนถูกทำลายในด้านต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรม ศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น จนทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

จากความอ่อนแอของชุมชนในหลากหลายด้านได้ส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม ด้านการบริหารจัดการและการจัดการทางการเมือง กล่าวคือ สถาบันครอบครัวและชุมชนอ่อนแอลงโดยลำดับ อันเนื่องมาจากการอพยพแรงงานจากชนบทสู่เมือง ในชนบทจึงเหลือแต่เด็กและคนชรา ในเมืองเต็มไปด้วยอบายมุข สถานะจริยธรรม ทุจริตทางเพศ สื่อลามก นอกจากนั้นวัฒนธรรมที่ฝังใจของท้องถิ่นเสื่อมลง คนขาดคุณธรรม จริยธรรม มีความเห็นแก่ตัว ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเอื้ออารีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีแนวโน้มของการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาแทนการใช้สันติวิธีในการบริหารจัดการและการเมือง ประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาของการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้รับการยอมรับ และการส่งเสริม การพัฒนาภาครัฐยังมีลักษณะแยกส่วนขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอุปสรรคร้ายแรงต่อการพัฒนาทุกด้านโดยส่วนรวม เพราะชุมชนขาดกลไกและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพที่จะควบคุมดูแลแก้ปัญหาตนเองได้ (อุทิศ จิตเงิน, 2544)

ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลในการพัฒนาชุมชนในชนบท คือวัดยังคงเป็นศูนย์กลางของชุมชนอยู่ พระสงฆ์หลายรูปได้พยายามรื้อฟื้นและแสวงหาบทบาทในการเป็นผู้นำชาวบ้านในยุคที่ภาวะ ทางสังคม และเศรษฐกิจอยู่ในขั้นวิกฤตนี้ขึ้นมาใหม่ โดยพยายามมองปัญหาสังคมปัจจุบัน ซึ่งมี ความสลับซับซ้อนให้ชัดเจน และตรงจุดพยายามค้นหาแก่นของพุทธธรรม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับกาลสมัย แล้วนำมาเป็นหลักในการแก้ปัญหา และพัฒนา

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านและชุมชนให้ดีขึ้น ดังเช่น หมู่บ้านต่าง ๆ ในชนบทของไทย ยุคพัฒนา ที่ชาวบ้านตกอยู่ในสภาพที่อดอยาก ยากจนหนี้สินมากล้น ปลูกข้าวแต่ไม่มีข้าว กิน ปลูกพืชก็ขายไม่ได้ราคาเลี้ยงสัตว์ก็ถูกโรคระบาด ชีวิตตกต่ำหลงใหลในอบายมุขไม่ใส่ใจในเรื่องสุขภาพอนามัยทั้งของตนเองและของบุตรหลาน เด็กๆ ขาดการดูแลเอาใจใส่ผอมเหลือง เพราะขาดสารอาหาร เหล่านี้เป็นปัญหาของชาวบ้านที่พระสงฆ์ควรเข้าไปมีส่วนในการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สถาบันหรือกลุ่มที่รวมตัวกันในการออมจัดตั้งขึ้นภายในชุมชนโดยมีตัวอย่างของพระสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษเป็นผู้ริเริ่มและจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีการดำเนินงานอย่างค่อยเป็นค่อยไปเติบโตอย่างช้าๆ โดยประสบความสำเร็จในการดำเนินงานให้กลุ่มมีการออมทรัพย์และ ขยายวงกว้างออกไปเรื่อยๆ ทั้งจังหวัด เป็นพระสงฆ์นักพัฒนาที่พยายามทำหน้าที่ของพระสงฆ์ครบถ้วนและถูกต้อง คือ ประพฤติตามหลักธรรมและวินัย ถือว่าเป็นปัจจัยและเงื่อนไขที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ทำกิจกรรมที่ค่อนข้างหลากหลายและใช้แนวทางประชาคมมาจัดการปัญหาต่าง ๆ ของสมาชิก ไม่ใช่หลักกฎหมายและนิติศาสตร์อย่างเดียว เมื่อเกิดปัญหากลุ่มจะนำเอาธรรม เอาศีล มาอธิบายชี้ให้เห็น ยกกรณี บาป-บุญ-คุณ-โทษมาเป็นข้อบังคับซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลให้กลุ่มมีความสำเร็จในการดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อแสวงหาคำตอบว่า แนวคิด ทฤษฎีและหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นอย่างไร บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน ในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร และผู้วิจัยเชื่อว่าจากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์หลายประการ อาทิ เช่น ทำทราบแนวคิด ทฤษฎีและหลักพุทธธรรม ที่เกี่ยวกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างชัดเจนมากขึ้นพระสงฆ์สามารถมีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ได้อีกบทบาทหนึ่งนอกจากการสั่งสอนศีลธรรมเท่านั้น ในการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในภาคส่วนต่างๆ ของสังคม กลุ่ม องค์กร เครือข่ายชุมชนต่างๆ นำไปเป็นแบบอย่างเพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม เศรษฐกิจ ของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษากระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อนำเสนอบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) ที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary survey) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่เป็นคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2,556 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนที่เป็นคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จำนวน 346 คน สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย โดยทำการสุ่มโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(1) **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)** จำนวน 18 รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 พระสังฆาธิการในสังกัดวัดที่จัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จำนวน 4 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการทางด้านการจัดการเชิงพุทธ จำนวน 4 รูป/คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหาร/บุคลากรที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 7 รูป/คน และกลุ่มที่ 4 ข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

(2) ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 8 รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกจาก นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ และข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form)

3.2 แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion Form)

3.3 แบบสอบถาม (Questionnaire)

โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) (พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, 2561) ได้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ทุกข้อ หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-Out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.864

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การดำเนินการสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตจัดบันทึก และมีการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4.2 การนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์มหานิกายจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 ชุด และเก็บคืนด้วยตัวเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 346 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis

5.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้ค่าสถิติที่ถูกต้อง และเหมาะสม สามารถตอบวัตถุประสงค์ของ

การวิจัยได้ สถิติที่ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

1.1 ด้านจุดแข็ง (Strengths) ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามี 6 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนด้วยการพึ่งตนเอง มีการจัดสวัสดิการการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ตามสิทธิประโยชน์ที่มีในระเบียบของกลุ่ม มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาควบคู่กับการดูแลสมาชิกของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สอดคล้องกับความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน การจัดทำบัญชี เอกสาร หลักฐานต่างๆ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ให้ความชัดเจนชัดเจนเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีการประสานงานไปยังหน่วยงานหรือกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายเพิ่ม

1.2 ด้านจุดอ่อน (Weakness) ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี เอกสาร หลักฐานต่างๆ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จึงทำให้ยากต่อการสืบค้นหาข้อมูลที่จำเป็น คณะกรรมการบางส่วนขาดแรงจูงใจในการทำงาน เนื่องจากลักษณะงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นงานจิตอาสา กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ยังขาดการดำเนินกิจกรรมร่วมกันกับเครือข่ายสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มอื่น งบประมาณในดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีไม่เพียงพอ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานที่ด้อยประสิทธิภาพ

1.3 ด้านโอกาส (Opportunity) ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ มีเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพราะการเก็บข้อมูลในยุคสมัยใหม่สามารถเก็บไว้ในกูเกิ้ลไดรฟ์ (google drive) ทำให้ข้อมูลไม่มีการสูญหาย เป็นศูนย์การเรียนรู้ฐานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์และกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นๆ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่เป็นเครือข่าย ทางกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีสร้างเครือข่ายและบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ การพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ให้มีสวัสดิการที่ยั่งยืน

1.4 ด้านอุปสรรค (Threat) ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ วิธีชีวิตและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนที่ต้องไปทำงานต่างถิ่นคณะกรรมการ และสมาชิกและยังขาดความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของตนว่าทำอะไร คณะกรรมการ และสมาชิกและยังขาดการมีส่วนร่วมกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในการทำกิจกรรมร่วมกันและมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ปัญหาในเรื่องการสร้าง ความเชื่อมั่นหรือกังวลในประเด็นเรื่องความน่าเชื่อถือปัญหาเศรษฐกิจเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นอย่างมาก

2. กระบวนการในการส่งเสริมการจัดตั้งจัดกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

1) ด้านแนะนำการเตรียมการ พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ได้มีการแสวงแนวร่วมในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จะต้องมีการเตรียมเอกสารต่างๆ ให้พร้อม พระสงฆ์เริ่มต้นสร้างความเข้าใจและความสมัครใจร่วมกัน เห็นประโยชน์ที่จะได้รับเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ พระสงฆ์เป็นผู้มีพื้นฐานทางจิตใจที่รักการทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม พระสงฆ์มีแนวคิดว่าการยึดหลักการพัฒนาและ หลักศาสนา

2) ด้านก่อตั้งกลุ่ม พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ แนวคิดการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อนำหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 การมีเงินกองทุนของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ทำให้เราไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากนายทุนที่ต้องเสียดอกเบี้ยราคาแพง กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ มีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อถือเป็นข้อปฏิบัติ มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ในการก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นั้นพระสงฆ์ใช้หลักธรรม

3) ด้านดำเนินกิจกรรม พบว่ามี 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การจัดกิจกรรมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่ดำเนินงานอยู่ 2 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมออมทรัพย์ 2) กิจกรรมการให้กู้ยืม กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนโดยการสนับสนุนเงินกู้ให้กับสมาชิกที่เป็นชาวบ้านนำไปเป็นเงินทุนในการลงทุนในการประกอบอาชีพในพื้นที่ การดำเนินกิจกรรมหรือการส่งเสริมการเรียนรู้จักคุณธรรม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่เด่นชัด คือ การประสาน 3 สถาบัน คือ ศาสนา ชุมชน และครอบครัวเข้าด้วยกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการในการส่งเสริมการจัดตั้งจัดกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.03, S.D.=0.81) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ

1) **บทบาทการตัดสินใจ** พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันตัดสินใจกำหนดวิธีการทำงานและคิดค้นกิจกรรมต่างๆ เพื่อก่อตั้งกองทุน ผู้บริหารมีความเข้าใจในความสำคัญของการตัดสินใจ และมีหลักการในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง พระสงฆ์ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ในกองทุนที่ได้จัดขึ้น กองทุนสัจจะออมทรัพย์มีโครงสร้างของกองทุน และระบุตำแหน่งไว้ชัดเจน พระสงฆ์ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมตรวจสอบการจ่ายสวัสดิการและเงินปันผล

2) **บทบาทการวางแผน** พบว่ามี 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/กิจกรรมด้านต่างๆ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ มีการวางนโยบายและแผนพัฒนาการบริหารของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ พระสงฆ์ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยสนับสนุนในการวางแผนของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในด้านต่างๆ พระสงฆ์ คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกองทุนสัจจะออมทรัพย์แล้วร่วมกันกำหนดทิศทางและกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา

3) **บทบาทการจัดองค์การ** พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ จัดองค์การของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นั้น มีการคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมาทำงานโดยความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่มช่วยกันคัดเลือก ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรให้มีทักษะการบริหารงานและลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนกัน พระสงฆ์และคณะกรรมการ มีการให้ขวัญกำลังใจ มิตรภาพ และการเสริมแรงจูงใจที่ดีให้แก่สมาชิก องค์การ มีการจัดโครงสร้างของกองทุนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และระบุตำแหน่งหน้าที่ไว้ชัดเจน พระสงฆ์และคณะกรรมการมีเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานหรือการสร้างทัศนคติให้เป็นบวกในการทำงาน

4) **บทบาทการสื่อสาร** พบว่ามี 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์และคณะกรรมการ มีทักษะการคิดเชิงระบบในการทำงาน พระสงฆ์และคณะกรรมการมีการยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น พระสงฆ์และคณะกรรมการมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ พระสงฆ์และคณะกรรมการมีทักษะการใช้อารมณ์ (EQ) ที่ดี

5) **บทบาทการใช้อิทธิพลจูงใจ** พบว่ามี 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารของกองทุนสัจจะออมทรัพย์ต้องมีความยุติธรรม ฝ่ายบริหารของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีระบบการทำงานที่ชัดเจน ทุกคนรู้หน้าที่ ปฏิบัติภารกิจให้ดีที่สุด พระสงฆ์และ

คณะกรรมการมีการจัดสวัสดิการ ให้กับเจ้าหน้าที่บุคลากร และสมาชิกที่มีการทำงานหรือการออมดีเด่น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถทำงานแทนกันได้ทุกตำแหน่ง

6) **บทบาทการประสานงาน** พบว่ามี 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์และคณะกรรมการมีการประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจในสมาชิกกองทุนเพื่อให้งานที่ได้รับผิดชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระสงฆ์และคณะกรรมการให้การสนับสนุนการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่ม พระสงฆ์และคณะกรรมการมีการประสานงานไปยังกลุ่มเครือข่ายของกองทุนสัจจะออมทรัพย์

7) **บทบาทการประเมินผล** พบว่ามี 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์และคณะกรรมการ มีการจัดทำแผนการดำเนินงานแผนบริหารความเสี่ยง ทางกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีการประเมินผลของกลุ่มมีการประเมินประจำเดือน ร่วมสรุปผลการบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์ พร้อมทั้งนำผลสรุปมาปรับปรุงแก้ไขให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพในทุกด้าน พระสงฆ์และคณะกรรมการ มีการพิจารณาเงินกู้ของสมาชิกเป็นไปตามระเบียบ มีการตรวจสอบและมีหลักฐานให้ตรวจสอบชัดเจน พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.37, S.D.=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย

1สภาพทั่วไปในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า พระสงฆ์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนด้วยการพึ่งตนเอง มีการกระตุ้นให้ชาวบ้านตระหนักถึงปัญหาของตนเองและส่วนรวมที่กำลังประสบอยู่ เช่น ความยากจนและปัญหาความไม่เข้มแข็งของชุมชนและให้เห็นสาเหตุปัญหาที่เชื่อมโยงของปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยารักการศิลป์ (2553) พระฐานิฐิตวิริโย (จองเจน) (2552) ชินรัตน์ ชุณณรงค์ (2555) พบว่าการดำเนินกิจกรรมต่อยอดของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ บ้านหนองน้ำจืด ก่อให้เกิดคุณลักษณะที่สร้างและสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เนื่องจากทำให้เกิดทุนต่างๆ โดยเฉพาะช่วยเพิ่มทุนเงินตราอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำมาใช้ใน กิจกรรมปล่อยกู้ให้กับสมาชิกได้อย่างพอเพียง รวมถึงสามารถนำมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ตอบสนองต่อความต้องการ ทั้งยังพัฒนาคุณลักษณะกระบวนการเรียนรู้และ

ทักษะการจัดการ ของกรรมการและสมาชิกกลุ่มจนสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยกลุ่มเองได้

2. กระบวนการในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ

กระบวนการในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านแนะนำการเตรียมการ พระสงฆ์ได้มีการแสวงหาร่วมในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ด้านก่อตั้งกลุ่ม กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีการสอนให้เห็นถึงพลังของเงินออมเป็นหลักทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับความเพียรทำให้คนในชุมชนมีความขยัน ไม่ดูถูกเงินเพียงเล็กน้อยเพราะเมื่อนำเงินเพียงเล็กน้อยจากการทำงานจากความขยันหมั่นเพียรก็สามารถเป็นเงินก้อนใหญ่ที่ช่วยทุกคนในชุมชนได้ ด้านดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นั้นเป็นการดำเนินงานทางการเงิน ส่งเสริมให้สมาชิกนำเงินมาออมทรัพย์ในรูปของเงิน ค่าหุ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณรา ชื่นวัฒนา และคณะ (2552) ลักษณะ เดิมศิริกุลชัย (2544) พบว่า ทุนทางสังคมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นปรากฏการณ์ชีวิตของผู้คนที่อยู่ร่วมกันมาเนิ่นนานของสถาบันครอบครัว ชุมชนและศาสนา โดยมีวัดไผ่ล้อมที่มีการสืบสารปฏิบัติอันงดงาม จึงเป็นแหล่งกำเนิดทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนมนุษย์ของจังหวัดตราด และช่วยหนุนเสริมการทำงานของพระสุบิน ปณีโต ผู้ก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ซึ่งจำพรรษาที่วัดแห่งนี้ จนทำให้เกิดการสถาปนาพื้นที่ทางเลือกที่มีลักษณะจำเพาะใน 4 รูปแบบ คือ 1) เครือข่ายทางสังคม 2) สืบ/ภาษา/สัญลักษณ์ และการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ 3) กฎ กติกา และอำนาจ 4) พื้นที่ของการสถาปนาตนเองเป็นคู่ตรงข้ามกับเศรษฐกิจกระแสหลัก

3. บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ

บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า บทบาทการตัดสินใจ ผู้บริหารมีความเข้าใจใน ความสำคัญของการตัดสินใจ และมีหลักการในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง บทบาทการวางแผน ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/กิจกรรมด้าน ต่างๆ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ บทบาทการจัดองค์การ มีการคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมา ทำงานด้วยความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่มช่วยกันคัดเลือก บทบาทการสื่อสาร มีทักษะการ คิดเชิงระบบในการทำงานและมีการยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น บทบาทการใช้อิทธิพลสูง มีการจัดสวัสดิการ ให้กับเจ้าหน้าที่บุคลากร และสมาชิกที่มีการ ทำงานหรือการออมดีเด่น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ บทบาทการประสานงาน มีการ ประสานงานไปยังกลุ่มเครือข่ายของกองทุนสัจจะออมทรัพย์ บทบาทการประเมินผล ทาง

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีการประเมินผลของกลุ่มมีการประเมินประจำเดือน พร้อมทั้งนำผลสรุปมาปรับปรุงแก้ไขให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนาชัย สุขวนิช (2555) พระมหาประพันธ์ สิริปญโญ (ไทยใหญ่) (2557) พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยผ่านกระบวนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มในชุมชนนั้นๆ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นความสำเร็จที่เกิดจากหลักการส่งเสริมกลุ่มของพระสงฆ์ โดยผ่านกิจกรรมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ที่ผสมผสานหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและหลักการพัฒนา เข้าด้วยกัน จนสามารถเชื่อมโยง คุณธรรม ความสามารถ ทรัพยากรเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นกิจกรรมของประชาชนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยเหลือกันและกัน ด้วยการประหยัดและออมทรัพย์ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสมทบทุนร่วมกันโดยอาศัยหลักการของสหกรณ์เป็นสำคัญ แก้ปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินของ ครอบครัว การดำเนินงานกลุ่มให้ถูกต้อง โดยอาศัยหลักการดำเนินงานจากการยึดมั่นในคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และให้เกียรติกัน โดยสมาชิกจะได้รับประโยชน์เท่าเทียมกัน สมาชิกกลุ่มจะมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเป็นการ ปลุกฝังการมีส่วนร่วมในชุมชน เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเกิดความร่วมมือร่วมใจกันในชุมชน สิ่งเหล่านี้จึงทำให้กิจกรรมในการรวมกลุ่มของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ประสบความสำเร็จและมีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปีทำให้เกิดผลต่อชุมชน คือการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปได้ว่า เมื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปด้วย SWOT Analysis แล้วนำมาบูรณาการเข้ากับกระบวนการในการส่งเสริมการจัดตั้งจัดกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน ได้ผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ บทบาทการตัดสินใจ ร่วมกันตัดสินใจกำหนดวิธีการทำงานและคิดค้นกิจกรรมต่างๆ เพื่อก่อตั้งกองทุน บทบาทการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/กิจกรรมด้านต่างๆ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ บทบาทการจัดองค์การ มีการคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมาทำงานโดยความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่ม บทบาทการสื่อสาร มีการยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น บทบาทการใช้ทรัพยากร มีการจัดสวัสดิการ ให้กับเจ้าหน้าที่บุคลากร และสมาชิกที่เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ บทบาทการประสานงาน มีการประสานงานไปยังกลุ่มเครือข่ายของกองทุนสัจจะออมทรัพย์ บทบาทการประเมินผล มีการประเมินผลของกลุ่มมีการประเมินประจำเดือน พร้อมทั้งนำผลสรุปมาปรับปรุงแก้ไขให้การบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะสงฆ์และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์และควรทำการศึกษาข้อมูล พื้นฐานของปัญหาในชุมชนแต่ละชุมชน เพื่อนำมาเข้าสู่ที่ประชุมปรึกษาหารือ และกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์และยังมียุทธศาสตร์ป้องกันผลกระทบจากการบริหารจัดการกองทุนสัจจะสะสมทรัพย์ จากการเข้ามาของกองทุนอื่นๆ เช่น กองทุนเงินล้านเพื่อให้ เกิดความยั่งยืนเน้นที่กระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมและส่งเสริมหรือกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ควรมีแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์ นำปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์ ด้านการวางแผนต่อการบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

แนวการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชนในชุมชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ในการปฏิบัติงานการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ควรมีการปรับปรุงเรื่องของการวางแผนให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ นโยบายภาครัฐเพื่อให้คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันมีส่วนร่วม ตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และวางแผนงานของกองทุน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงานกิจกรรมด้านต่างๆ มากขึ้นพร้อมทั้งวางแผนของกองทุนและร่วมกันให้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยสนับสนุนในการวางแผนงานด้านต่างๆ มากขึ้นและยังมีการนำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ใช้กับการบริหารของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นการดึงเอาแก่นของคตินิยมและคติความเชื่อในชุมชนนั้น มาเป็นแกนหลักในการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรศึกษากระบวนการในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ
3. ควรวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนามาตรฐานของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน”

เอกสารอ้างอิง

- ชินรัตน์ ขุนณรงค์. (2555). *กิจกรรมต่อยอดกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มลัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต บ้านหนองน้ำจืด* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาชัย สุขวณิช. (2555). *การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พระฐานี ฐิตวิริโย (ทองเจน). (2552). *การพัฒนาขีดความสามารถของพระสงฆ์เพื่อหนุนเสริมการแก้ไข ปัญหาความยากจน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารศาสตร์). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ใจ.
- พระมหาประพันธ์ สิริปัญญา (ไทยใหญ่). (2557). *บทบาทพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมกลุ่มลัจจะออมทรัพย์ที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน จังหวัดเชียงราย* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลักขณา เต็มศิริกุลชัย. (2544). *ทุนทางสังคมกับการเคลื่อนไหวสุขภาพ : กรณีศึกษากลุ่มลัจจะออมทรัพย์จังหวัดตราด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ การแพทย์และสาธารณสุข). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรรณรา ชื่นวัฒนาและคณะ. (2552). *รูปแบบการออมและแนวทางส่งเสริมการออมสำหรับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 4 จังหวัด ยโสธร อุบลราชธานี นครราชสีมาและชัยภูมิ* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุริยา รักการศิลป์. (2553). *บทบาทพระสงฆ์กับพลวัตเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (เศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชน). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ภาพการศึกษากับชุมชน : กรอบแนวคิดและข้อเสนอในการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทิศ จิตเงิน. (2544). *พุทธปรัชญาเพื่อพลังชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาสืแยกอินโด จีน.